

Галина ДАЦКІВ

здобувач освітньо-професійної програми
«Публічне управління та адміністрування», ЗУНУ
(науковий керівник: д.е.н., професор, професор кафедри
менеджменту, публічного управління та персоналу ЗУНУ
Тетяна ЖЕЛЮК)

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Міжмуніципальна співпраця представляє собою особливий вид взаємодії, коли дві або більше територіальних громад об'єднують свої ресурси та зусилля для спільного вирішення питань місцевого значення, що виходять за межі однієї громади. Це може бути спільне управління відходами, розвиток транспортної інфраструктури, створення спільних освітніх або медичних закладів. Така співпраця дозволяє досягати ефекту масштабу, оптимізувати використання ресурсів та підвищувати якість публічних послуг.

Узагальнюючи, існуючі форми співпраці в громаді варто зазначити, що вони варіюються від неформальних мереж до високоструктурованих партнерств та кооперативів. Їхня ефективність залежить від багатьох факторів, включаючи рівень довіри, прозорість, розподіл ролей та ресурсів, а також наявність лідерства та здатності до колективного навчання. Всі ці форми є життєво важливими для побудови стійких, самодостатніх та інноваційних громад, сприяючи як економічному процвітанню, так і соціальній згуртованості.

02.06.2025 р. Президент України підписав Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо розвитку співробітництва територіальних громад» [1] №4425-IX. Ключовими є такі аспекти законодавчих змін щодо співробітництва територіальних громад:

1. Передбачено розширення та уточнення понятійного апарату. Законодавчі зміни передбачають перегляд дефініцій "суб'єкта співробітництва" та "договору про співробітництво". Це оновлення, ймовірно, спрямоване на підвищення гнучкості правового поля, дозволяючи поєднувати різні форми співробітництва в межах одного договору та більш точно ідентифікувати суб'єктів таких відносин.

2. Започатковано впровадження нової форми співробітництва – агломерації. Законодавство запроваджує принципово нову форму співробітництва – утворення агломерації. Важливо зазначити, що порядок її функціонування та правові основи будуть деталізовані в окремому законодавчому акті, що свідчить про системний підхід до урбаністичного та регіонального розвитку.

3. Передбачена диференціація процедур ініціювання співробітництва. Удосконалення передбачає різний порядок ініціювання співробітництва, залежно від того, хто виступає його ініціатором. Це може сприяти більш ефективному та адаптованому до конкретних умов запуску спільних проєктів, враховуючи особливості різних суб'єктів.

4. Верифіковано напрями підвищення прозорості та підзвітності за результатами співробітництва громад. Запровадження обов'язкової відеофіксації роботи комісій з підготовки проєктів договорів про співробітництво з подальшим зберіганням та оприлюдненням цих матеріалів на офіційних веб-ресурсах всіх суб'єктів співробітництва є важливим кроком до посилення прозорості. Це забезпечить громадський контроль за процесом прийняття рішень та знизить ризики корупційних проявів.

5. Мають бути напрацьовані шляхи адаптації співробітництва до кризових умов. Визначення особливостей співробітництва в умовах воєнного або надзвичайного стану є критично важливим для забезпечення безперервності функціонування та ефективного

реагування на виклики в періоди нестабільності. Це дозволить гнучко адаптувати механізми взаємодії до екстремальних обставин.

6. Обов'язковим є забезпечення громадської участі. Обов'язок сільських, селищних, міських голів щодо проведення публічних консультацій стосовно пропозицій співробітництва є механізмом залучення громади до процесу прийняття важливих рішень. Це посилює демократичні принципи управління та враховує інтереси мешканців.

7. Уточнено механізми моніторингу та припинення співробітництва. Законодавство деталізує положення щодо моніторингу співробітництва, що дозволить більш ефективно оцінювати результативність спільних ініціатив та, за необхідності, вчасно коригувати їх. Також уточнення підстав для припинення співробітництва забезпечує більшу правову визначеність та передбачуваність для всіх сторін.

8. Передбачено процедуру централізація прийняття рішень на пленарних засіданнях рад. Визначення, що питання приєднання до співробітництва вирішуються виключно на пленарних засіданнях сільської, селищної, міської ради, підкреслює високу значущість таких рішень та забезпечує їх прийняття колегіальним представницьким органом, що підвищує легітимність та відповідальність.

Ці зміни в сукупності свідчать про комплексний підхід до модернізації правового регулювання співробітництва територіальних громад, спрямований на підвищення його ефективності, прозорості, адаптивності до сучасних викликів та посилення демократичних принципів управління.

Інноваційною формою співпраці є партнерство громад із зарубіжними громадами. Незважаючи на тривалі воєнні дії, українські громади активно розширюють свою діяльність, виходячи за межі національних кордонів. Міжнародне партнерство стає ключовим елементом місцевого розвитку, сприяючи відбудові, зміцненню потенціалу та прискорюючи інтеграцію України до

європейського простору. Станом на 1 липня 2025 року було зафіксовано 2108 діючих міжнародних партнерських угод, що свідчить про стабільну динаміку зростання, що на 7 угод більше, ніж на початок року. У цих відносинах беруть участь 487 територіальних громад, які налагоджують зв'язки з партнерами у 64 країнах світу.

Переваги міжнародної співпраці для громад зводяться до можливості залучення ресурсів для відновлення інфраструктури та покращення соціальних послуг, обміну передовим досвідом у сфері управління та залучення інвестицій, надання допомоги та сприяння адаптації внутрішньо переміщених осіб, міжнародної промоції, розширення можливостей для надання гуманітарної підтримки під час війни. Міжнародне партнерство для українських громад – це фундамент для взаємної довіри, джерело нових ресурсів та цінний досвід. Воно є ефективним інструментом для адаптації до глобальних викликів, сприяючи формуванню сильних та впізнаваних громад на світовому рівні [2,3].

Завдання для державних інституцій, асоціацій місцевого самоврядування та донорських організацій мають полягати у сприянні переходу громад від епізодичних контактів до системної та стратегічної міжнародної співпраці, інтегруючи її як невід'ємну складову сучасного місцевого самоврядування.

Список використаних джерел:

1. Законодавство України. Офіційний портал Верховної ради.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index>
2. Мельник А.Ф. Управління розвитком міських територіальних громад на засадах багатофункціонального підходу. Актуальні проблеми менеджменту та публічного управління в умовах сучасних викликів. 2023. С.112-117.
3. Желюк Т.Л. Жуковська А.Ю. Інклюзивний розвиток територіальних громад в умовах війни та післявоєнної відбудови. Вісник економіки. 2024. № 4. С.24-46